

SVALBARDS
MILJØVERN FOND

Rapport: Istandsetting av toget i Ny-Ålesund

Figur 1 – lokomotivet ferdig restaurert, april 2017

Gjennomført med støtte fra Svalbards miljøvernfond

Bakgrunn

Lokomotivet med tilhørende vogner er et svært viktig kulturminne både for Ny-Ålesund og Svalbard. I forbindelse med 100 års jubileet til Kings Bay i 2016 ble toget valgt ut som et prioritert kulturminne ettersom det har fulgt bedriften helt siden det kom til Ny-Ålesund i 1917. Lokomotivet er et Borsig 1909 damplokomotiv og ble kjøpt av Kings Bay Kull Comp. A/S fra Salangsverket i Troms i 1917. Lokomotivet har stått ved Mellageret siden 1963 da gruvedriften opphørte etter den store gruveulykka i 1962. Gjennom år med påvirkning av vær og vind, særlig saltvannsprøyt fra sjøen, var det et høyst nødvendig tiltak å få istandsatt toget for å få ivaretatt den viktige rollen det har som et kulturminne over gruvehistorien i Kings Bay.

Figur 2 Togets plassering i Ny-Ålesund

Figur 3 – Lokomotivet før istandsettingen

Gjennomføring og beskrivelse av tiltaket

Lokomotivet

I begynnelsen av mars 2016 ble lokomotivet løftet opp og fraktet med båt til Tromsø, før det ble transportert videre med trailer til Sørumsand der det ankom 16. mars.

Restaureringsarbeidet viste seg å være mer omfattende enn forstudiet viste, og mange timer ble lagt ned i arbeidet fra både museet og engasjerte frivillige. Mange av platene og vinkeljernene var så skadet av rust at de ble byttet ut med tilsvarende, mens de delene som kunne bevares ble sandblåst og remontert igjen på lokomotivet. Lokomotivet ble grunnet og senere malt før det ble sendt tilbake til Ny-Ålesund i februar 2017. I begynnelsen av april ankom arbeiderne fra Sørumsand for å gjøre siste finish på lokomotivet, ny fløyte ble montert og et siste strøk med maling ble lagt på toget. For en mer detaljert beskrivelse av restaureringen av lokomotivet se vedlegg 2, rapport utarbeidet av Museene i Akershus avd. Urskog-Hølandsbanen.

Vognene

Ved siden av å restaurere lokomotivet har også vognene blitt istandsatt. Istandsettingen har foregått på bakgrunn av en rapport utarbeidet av metallkonservator Jan Petter Brennsund på Norsk Folkemuseum. Til å utføre arbeidet har vi brukt lokale ressurser i Kings Bay.

Istandsettingen av vognene ble gjort gjennom konservering av den tilstanden vognene har i dag. Dette betyr at ingen deler er skiftet ut, men man har kun spylt treverket med ferskvann, skrapet av rust og pusset alt jern, før det er overflatebehandlet med olje og maling for å bremse videre rustangrep. Denne måten for konservering gjør at patinaen på vognene fremdeles er intakt, og at man fremdeles kan se av vognene at de har levd et langt liv. Samtidig gjør overflatebehandlingen at vognene fortsatt kan stå utendørs i mange år til. Kings Bay ser på det som en positiv effekt av dette prosjektet å få økt kompetansen blant egne håndverkere knyttet til arbeid med lokale kulturminner. For beskrivelse og bildedokumentasjon av restaureringen av vognene se vedlegg 3.

Nå gjenstår det å løfte lokomotivet og vognene tilbake til sin plass. Dette vil bli klart til sommersesongen slik at toget og lokomotivet igjen vil stå som et minnesmerke over kulldriften i Ny-Ålesund, og bidra til å fortelle historien om gruvetiden og verdens nordligste jernbane også i fremtiden til turister, besøkende og fastboende.

Ny-Ålesund 09.04.17